

ישראל צריכה ללמוד מבריטניה: כך נלחמים בהון השחור

האם הסנקציות הבינלאומיות שהוטלו על אוליגרכים מספיקות? • בבריטניה פסעו צעד קדימה, וחוקקו חוק שלפיו בית משפט יכול לתת צו הדורש מחשוד לגלות את מקורות העושר הבלתי מוסבר שלו – ומאז אף הוחרם רכוש • "המטרה היא לחזק את רשות החקירה"

הכרזת מלחמה
אלון קפלן

המונח "מלחמה בהון שחור" מופיע בתקשורת בהקשר של הלכנת הון והעלמת מסים בבריטניה. ואולם עקב המלחמה באוקראינה והסנקציות הכלכליות שהוכרוזו באחרונה נגד רוסיה, אוליגרכים וחברות רוסיות, מתעוררת השאלה אם די בהטלת הסנקציות האלה או שאפשר גם לפסוע קדימה – לאתר ולהחרים רכוש השייך לגורמים שנגרם הוטלו הסנקציות.

בבריטניה כבר קיים נוהל בעניין. ב-2018 החליטה ממשלת בריטניה לשנות כלל משפטי עקרוני ידוע, שלפיו אדם הנאשם בעבירה ייחשב זכאי עד שהוכח במשפט כי הוא אשם, באמצעות חקיקת חוק חדש שנועד להילחם בשימוש בכספים שהושגו בעבירות של הלכנת הון, שוחד או שחיתות פוליטית בשם צו לגילוי עושר בלתי מוסבר.

בנימוקי ההסבר לחוק נכתב: בניגוד לכלל הירדע, שלפיו הנאשם נחשב זכאי עד שתוכח אשמתו – על פי החוק החדש הנאשם נמצא בחזקת אשם עד אשר יוכיח את חפותו, ועול ההוכחה מוטל עליו.

כלומר, החוק, שנכנס לתוקף בינואר 2018, מאפשר לבית

"מקורבי פוטין שמסתירים כסף שחור בבריטניה צריכים לתת את הדין" צילום: Shutterstock/alphaspirit.it

קיומו של מכשיר חקירה התואם לחוק הבריטי יאפשר לרשויות להשיג תוצאות יעילות ומהירות יותר בחקירת רכישת נכסים בישראל על ידי ארגוני פשיעה

– שנועד לספק מידע על הבעלים האמיתיים של החברה. נשאלת השאלה אם אין מקום לחקיקה דומה בישראל. חקיקה כזאת תאפשר לאתר משקיעים אנונימיים המשתמשים בכספי פשיעה כלכלית לרכישת נדל"ן בישראל – לרבות כספי משקיעי חוץ, הקשורים לארגוני פשיעה. בישראל קיימים אנשים שאף מחזיקים בנכסים שנרכשו עבור חברים בארגוני פשיעה. קיומו של מכשיר חקירה התואם לחוק הבריטי יאפשר לרשויות להשיג תוצאות יעילות ומהירות יותר בחקירת רכישת נכסים בישראל על ידי ארגוני פשיעה. זאת ועוד, כפי שנראה מהתקדימים בבריטניה, יתאפשר לאתר נכסים שכבר נרכשו על ידי גורמים עלומים, לברוק מי מסתתר מאחוריהם – ולברר אם בוצעו עסקות לגיטימיות.

עוד נכתב בדברי ההסבר לחוק כי כאשר מתנהלת חקירה נגד חשוד המחזיק בנכסים שלכאורה אין בידו הסבר למקור ההון ששימש לרכישתם – מוטלת על הנחקר חובה להסביר את מקור ההון. בשונה מכללי חקירה רגילים, אין חובה לרשות החוקרת להציג את הראיות ולהוכיח חשד לעבירה. אם הנחקר לא עומד בעול ההוכחה, רכושו צפוי להיות מוחרם. "המטרה היא לחזק את רשות החקירה", צוין בהסבר.

בקרב בישראל?

בעקבות החקיקה ב-2019 אמר שר הפנים של בריטניה כי "הגיע הזמן שהאנשים הנתונים למרותו של פוטין ואשר מסתירים כסף שחור בבריטניה יתנו את הדין". החוק החדש יאפשר לאכוף פשעים כלכליים, ויסיר מעצורים בפני חקירות באמי צעות הפרוצדורה של דרישה להסברים על הון בלתי מוסבר. לשם הרחבת היקף הגילוי ויישום החוק, הוקם במסגרת רשם החברות מרשם מיוחד עבור תאגידים זרים הרוכשים נדל"ן בבריטניה

מרכושה הוחרם. במקרה השני הוחרם רכוש בשווי של 10 מיליון ליש"ט מחשוד בשם מנסור חוסיין, שלטענת המשטרה בבריטניה החזיק 45 נכסי מקרקעין ולא היה מסווג גל להסביר את מקור ההון לרשות האלה. לטענת התביעה, חוסיין פעל בשליחות של ארגון פשיעה כדי להלבין עבורם הון על ידי רכישת הנכסים.

שביצעה רכישות קניות בחנות הרודס בלונדון במשך 10 שנים בסך 16 מיליון ליש"ט. יתרה מזו, היא רכשה אחוזה יקרה ומ"ט סוט גולפסטרים בשווי של 42 מיליון ליש"ט. הרשות למלחמה בהלבנת הון בבריטניה הוציאה נגדה צו משפטי, המורה לה להסביר את מקור ההון שלה. כתוצאה מההליכים שננקטו נגדה, חלק

משפט להורות על הוצאת צו הדורש מחשוד לגלות את המקורות של העושר הבלתי מוסבר שלו. מאז חקיקתו, התקיימו כבר הליכים משפטיים בבריטניה, שבעקבותיהם הוחרם רכושם של חשודים שנרכש מ"עושר בלתי מוסבר" – בשני מקרים שונים. המקרה הראשון התקיים בעניינה של זמירה הו"אבה, אשתו של בנקאי לשעבר מאורבייג'ן,

זה היה השוק הכי חם, למשך רגע: מכירות ה-NFT קרסו

למרות השפל כרגע, סביר מאוד להניח ששוק ה-NFT כאן כדי להישאר, אך הוא צפוי לעבור עוד כמה גלים של התלהבות מוגזמת והתפכחות • כל אחד משני אתרי המסחר ב-NFT המובילים – OpenSea ו-LooksRare – עדיין מרוויח בדרך כלל 1.5-2 מיליון דולר ליום בעמלות

של בריטניה החרמה, בין היתר, שלושה אסימוני NFT – במהלך חקירת ניסיון הונאה שכלל גניבת כספי ציבור בשווי 1.4 מיליון ליש"ט (1.9 מיליון דולר), לפי דיווח ברויטרס. החקירה הובילה למעצרים של שלושה בני אדם, שנחשדו בהונאת מס באמצעות 250 חברות מזויפות. "אנחנו כל הזמן מסתגלים לטכנולוגיה החדשה כדי לעמוד בקצב של הפושעים ומעלימי המסים, שמשתמשים בה כדי להחביא את נכסיהם", אמר ניק שארפ, סגן הממונה על פשעים כלכליים ברשות.

ריי דליו, שעומד בראש קרן הגידור ברידג'וטר המנהלת נכסים בסך של 150 מיליארד דולר, כי הוא מתכוון להצטרף לקרחת שוק ה-NFT, ולהשיק NFT משלו. "אני בהחלט רוצה לקנות NFT רק בשביל להתנסות בכך", סיפר בראיון לפורדקאסט של ד"ר לקס פרידמן, מרען מחשב וחוקר בינה מלאכותית במכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס (MIT), ברצמבר האחרון. "אני חורש ששני צדיך ליצור אחד". מנגד, NFT רשמו את הופעת הבכורה שלהם בעולם הפשע בחורש שער, כשרשות המסים והמכס

עבודות אמנות פיזיות שמוצעות למכירה בתור NFT צילום: בלומברג

הרעיון הבסיסי של אסימון קריפטו ייחודי ממשך להתפתח. כך למשל, בורסת הקריפטו המובילת בבורת יוניסוואפ (Uniswap), משתמשת ב-NFT כדי לעקוב אחר עמדות ספקי הנזילות. ב-JPEG. כל אחד משני אתרי המסחר ב-NFT המובילים – OpenSea ו-LooksRare – עדיין מרוויח בדרך כלל 1.5-2 מיליון דולר ליום בעמלות, על פי חברת טוקן טרמינל, המספקת שירותי מידע בתחום הבלוקצ'יין. רק באחרונה אמר המיליארדר

סוכנויות הידיעות

המכירות של נכסי NFT (אסימון הסר תחליף), אחת התרועעות הבולטות ביותר של הקריפטו ב-2021, הן שבריר מומה שהיו לעומת השיא בשנה שעברה, לפי דיווח של אתר אקסיוס. למרות השפל הנוכחי, סביר מאוד להניח ששוק ה-NFT, רישום דיגיטלי בבלוקצ'יין של בעלות נכס ייחודי, כאן כדי להישאר. אבל הוא צפוי לעבור עוד כמה גלים של התלהבות מוגזמת והתפכחות.